

ROZKAZ Nr. 8.

Lwów, dnia 19. stycznia 1920.

TREŚĆ:

I. Rozkazy M. S. Wojsk.:

L. p. 145. — Urlopowanie.	L. p. 150. — Uzupełnienie rozkazu o kontroli urlopowanych szeregowych.
L. p. 146. — Unormowanie stosunków dyscyplinarnych oddziałów frontowych do D. O. Genu.	L. p. 151. — Przepisy zapobiegawcze przeciwko zmarznięciu i odmrożeniu, oraz pierwsza pomoc dla zmarzłych i odmrożonych.
L. p. 147. — Kapitan lub porucznik Dowódca kompanji.	L. p. 152. — Przydział nafty dla oficerów i podoficerów.
L. p. 148. — Urlopy dla oficerów i urzędników wojskowych.	
L. p. 149. — Małżeństwa oficerów i urzędników wojskowych — udzielanie pozwoleń.	

II. Rozkazy D. O. Gen. Lwów:

L. p. 153. — Poruczenie funkcji.	L. p. 155. — Mianowania.
L. p. 154. — Stwierdzenie szarży.	L. p. 156. — W sprawie rozmów międzymiastowych.
	L. p. 157. — Poszukiwanie.

Dodatek do Rozkazu p. t. „Tymczasowe przepisy oddawania honorów w W. P.“

L. p. 145. — Urlopowanie.

W myśl rozporządzenia Min. Spraw Wojsk. Nr. 9971/IV. P. Dep. I. moborg. udzielam 3-miesięcznego urlopu na drugi trimester następującym oficerom i podoficerom:

ppor. Schönbachowi Klemensowi z Wojskowej fabryki wozów we Lwowie, ppor. Cwiertni Józefowi z Dowództwa kursu uzupełniającego uczniów-żołnierzy szkół średnich przy D. O. Gen. Lwów, ppor. Romachowi Eugenjuszowi z Referatu zdobyczy wojennej D. O. Gen. Lwów.

jedn. plutonowemu Jurkiewiczowi Tadeuszowi z Dowództwa Dworca w Samborze;

jedn. sierż. Rzepeckiemu Zygmuntowi z oddz. V. D. O. Gen. Lwów.

Dzień rozpoczęcia urlopu 1. styczeń 1920 r.

(L. 37632/8679 I. wyszk.)

L. p. 146. — Unormowanie stosunków dyscyplinarnych oddziałów frontowych do D. O. Gen.

W myśl rozporządzenia M. S. Wojsk. Dep. I. op. Nr. 5615/org. z dnia 12. XII. 1919 r. zarządza się:

Wszystkie oddziały tak etapowe jak i frontowe, podlegające bezpośrednio innej władzy, a znajdujące

się na obszarze D. O. Gen., podlegają w sprawach dyscyplinarnych rozkazom D. O. Gen., a mianowicie w tym kierunku, że oddziały są pod względem dyscyplinarno-lokalnym (dyscyplina koszarowa i stacyjna, wszelkie gwałty i nadużycia w stosunku do ludności), oraz co do zarządzeń sanitarnych bezwzględnie podporządkowane D. O. Gen., jako władzy terytorjalnej.

W tym kierunku są D. O. Gen. uprawnione do wydawania rozkazów ogólnej natury, dalej do przeprowadzania dochodzeń i do żądania ukarania winnych od przełożonych wyższych dowództw względnie do oddania sprawy kompetentnym sądom polowym.

(L. 7410/T/8029/moborg.)

L. p. 147. — Kapitan lub porucznik — dowódca kompanji.

W myśl rozporządzenia M. S. Wojsk. Dep. I. L. 5605 mob. na dowódcę kompanji jest przewidziany etatowo kapitan lub porucznik.

Tem samem, o ile porucznik pełni funkcję dowódcy kompanji nie należą mu się pobory rangi kapitana.

(L. 31469/6900/moborg.)

L. p. 148. — Urlopy dla oficerów i urzędników wojskowych.

Rozp. M. S. Wojsk. Dep. Mob. Org. Sekcja Pob. i Uzup. L. dz. 12719/II. z dnia 20. XII. 1919. podaje się do wiadomości:

W uzupełnieniu rozkazu L. 1960 Dz. Rozk. Wojsk. Nr. 61 ex 1919. o udzielaniu urlopów osobom wojskowym, wyjaśnia się:

Oficerom i urzędnikom wojskowym, przydzielonym do urzędów poborowych (P. K. U. i O. E.) urlopów na zasadach ogólnych udziela Komendant P. K. U.

Komendantom P. K. U. udzielają urlopów Dow. O. Gen.

W związku z powyższym rozkazem przepisy o urloпах, zawarte w części II. pkt. 4. „Instrukcji dla władz poborowych“ (dodatek do Dziennika Rozkazów Wojskowych Nr. 14 ex 1918) przestają obowiązywać. (L. 37537/V.)

L. p. 149. — Małżeństwa oficerów i urzędników wojskowych — udzielanie pozwoleń.

Rozp. M. S. Wojsk. Dep. Mob. Org. Sekc. Pob. i Uzup. L. dz. 12568/II. z dnia 20. XII. 1919. podaje się do wiadomości:

W związku z rozkazem Nr. 827 (Dz. Rozk. Wojsk. Nr. 25 ex 1919) o zawieraniu małżeństw przez osoby, należące do Wojska Polskiego, wyjaśnia się, że pozwoleń na zawieranie małżeństw oficerom i urzędnikom wojskowym, przydzielonym do instytucji poborowych (Wydz. V. D. O. G. P. K. U. i O. E.) udzielają odpowiednio Dowództwa Okręgów Generalnych. (L. 37646/IV.)

L. p. 150. — Uzupełnienie rozkazu o kontroli urlopowanych szeregowych.

Rozkaz Min. Spraw Wojskowych L. dz. 11125/IV. P. z dnia 20. listopada 1919. (umieszczony w Rozkazie Nr. 114 L. p. 1956 tut. Dowództwa) w sprawie kontroli urlopowanych szeregowych, punkt 1. zmienia się w ten sposób, że urlopowani szeregowi po przybyciu do miejscowości, w której się znajdują kolumny Placu, względnie oficerowie Placu, winni zgłosić się w przeciągu 24 godzin od chwili przybycia, a nie jak wyżej wspomniany rozkaz zgłosić, w przeciągu 12-tu godzin. (L. 225/V.)

L. p. 151. — Przepisy zapobiegawcze przeciwko zamarznięciu i odmrożeniu, oraz pierwsza pomoc dla zmarzłych i odmrożonych.

(M. S. Wojsk. Dep. San. Nr. 1069. z dnia 25/XI. 1919.)

Wydaje się przepisy zapobiegawcze przeciwko zamarznięciu i odmrożeniu dla niższego personelu sanitarnego. Sanitarjusze winni być przez lekarzy dokładnie pouczeni o istocie zamarznięć i odmrożeń, oraz w tym stopniu wyszkoleni, by byli w możności udzielić pierwszej pomocy. Pozatem winni lekarze oddziałowi, jaknajczęściej pouczać nie tylko wszystkich żołnierzy, ale i korpus oficerski o środkach zapobiegawczych i pierwszej pomocy na podstawie załączonych przepisów. Również winni lekarze oddziałowi kontrolować, aby przepis, dotyczący ćwiczeń na wolnym powietrzu i w polu, był ściśle przestrzegany.

Przepisy zapobiegawcze przeciwko zamarznięciu i odmrożeniu, oraz pierwsza pomoc dla zmarzłych i odmrożonych.

Zimno (mróz) może wywierać szkodliwy wpływ bądź na całe ciało (zamarznięcie), bądź też na poszczególne

główne jego części (odmrożenia). Odmrożeniu ulegają te części ciała, które są najbardziej oddalone od serca, lub najbardziej wystają nad powierzchnię ciała (uszys, nos, palce u rąk i u nóg).

Zamarznięcie i odmrożenie występuje na skutek

a) niskiej ciepłoty zewnętrznej, zwłaszcza połączonej z wiatrem,

b) niedostatecznego zahartowania,

c) braku ciepłej odzieży,

d) utrudnień w krążeniu krwi przez zbyt ciasne, rękawiczki, obuwie, skarpetki, przez zbyt długie przestawanie nieruchomo w jednej pozycji, n. p. przy staniu na baczność, trzymaniu nogi w strzemionach i t. p.,

e) osłabienie przez krwotoki po zranieniu, przez choroby, przez niedostateczne odżywianie, a także przez picie alkoholu.

A. Objawy ogólne zamarznięcia ciała. Polegają one na wciąż potęgującym się uczuciu zimna, osłabieniu, coraz bardziej wzmagającej się nieprzewidywalnej śpiączce. Gdy w osłabieniu takim zaśnie osobnik na świeżym powietrzu, może doprowadzić to do śmierci. Niebezpieczeństwo zamarznięcia wzrasta podczas braku ruchu. Niebezpieczne jest używanie alkoholu, osobnikom pijanym mróz zawsze grozi zamarznięciem. Skóra u ludzi zmarzłych jest zimna i biała, na rękach i nogach, na wargach i nosie jest ona zlekka sinawa. Kończyny (ręce i nogi) są zesztyniałe i twarde, a palce, nos, uszy, często twarde jak lód.

B. Objawy miejscowe odmrożenia (n. p. na twarzy, na rękach, na nogach).

Odróżnia się trzy stopnie odmrożenia.

Odmrożenie pierwszego stopnia przejawia się przez zaczerwienienie skóry na części odmrożonej, przez nieznaczne obrzmienie, przez swędzenie i niewielki ból. Objawy te ustępują łatwo przy odpowiednim leczeniu, pozostaje jednak wielka skłonność do ponownego odmrożenia części raz odmrożonej. Do pierwszego stopnia należą także odmrożenia ogniskowe, przy których na powierzchni skóry odmrożonej powstają niewielkie, sino-czerwone, ograniczone, wznoszące się ponad powierzchnią obrzmienia bardzo mocno swędzące i palące. Stają się one szczególnie dokuczliwe po rozgrzaniu się w łóżku, lub podczas odwilży. Na nich powstają często powierzchowne owrzodzenia.

Odmrożenia drugiego stopnia przejawiają się: sino-czerwone zabarwienie skóry i powstawanie na niej pęcherzyków i pęcherzy, wypełnionych płynem przezroczystym lub krwawym. Po pęknięciu pęcherzy powstają owrzodzenia, które goją się trudno.

Po odmrożeniu trzeciego stopnia część odmrożenia jest całkowicie pozbawiona czucia, zupełnie biała lub ciemno-siną, pokryta pęcherzami lub strupami. Krążenie krwi w tej części ciała jest wstrzymane, wskutek czego może dojść do zupełnej zgorzeli, t. j. obumarcie (martwicy) jej.

Często zdarzają się odmrożenia różnych stopni.

Zapobieganie odmrożeniu. Polega ono na stopniowym przyzwyczajaniu do zimna, należy zwracać uwagę, aby oddziały, zwłaszcza niedostatecznie wyekwipowane, nie odbywały ćwiczeń przy ciepłocie zewnętrznej niżej zera lub przynajmniej ograniczały ćwiczenia te do ćwiczeń najniezbędniejszych, oddziały zaś dobrze wyekwipowane nie powinny wykonywać ćwiczeń poza koszarami, gdy ciepłota jest niższa od 5 stopni R. poniżej zera. Wogóle podczas silnego zimna, ćwiczenia winny odbywać się w szybkim tempie. Nawet i w oddziałach dobrze wyekwipowanych trzeba zachowywać wielką ostrożność, gdyż wobec niedostatecznego ogrzewania koszar łatwo mogą zdarzyć się liczne wypadki odmrożeń. Ubranie

i obuwiu nie powinno nigdy uciskać. Wskazane jest noszenie wełnianej lub półwełnianej bielizny, umundurowanie winno być w miarę możliwości uzupełnione rękawiczkami, nausznikami, ochraniaczami głowy (kominarki). Zaleca się wydadne smarowanie tłuszczem obuwia (rozgrzany tłuszcz wołowy lub karabinowy).

Wskazane jest:

a) troskliwe pielęgnowanie pocących się nóg, jak również smarowanie (natłuszczenie) nóg łojem lub innym tłuszczem, zaś rąk, uszy, policzków i nosa maścią salicylową albo borową.

b) owijanie nóg lub palców u nóg papierem (na skarpetkę), noszenie filcowych podeszew, owijanie strzemion wojłokiem.

c) szybkie poruszenie nogami lub rękoma. Posterunkom zaleca się być w ciągłym ruchu. Czas stania na posterunku podczas większego zimna powinien być rozkazem ograniczony do półgodziny.

d) pocieranie uszy, nosa, policzków rękoma, w chwili, gdy się czuje szczypanie mrozu.

e) wzajemne zwracanie sobie uwagi przez żołnierzy na zbielełe miejsca skóry (uszy, nosa, policzków).

f) zupełne wstrzymanie się od użycia alkoholu.

g) w razie biwaku na zimnie, należy usypać śnieżne wały od strony wiatru, podłoże namiotu obficie pokryć słomą lub suchymi liśćmi, gałązkami sosny, jodły, świerku albo chociażby płachtą namiotową. Przed nadejściem nocy pamiętać, aby nogi nie były wilgotne.

Konieczne jest nacieranie członków podczas nocy, spędzanej w polu, w jaknajkrótszych, regularnych odstępach czasu.

Streszczając powyższe, zaleca się:

W marszu 1. szybkie ruchy, 2. nacieranie uszu, nosa, policzków i rąk, 3. zwracanie nawzajem uwagi na zbielełe części skóry, 4. jeźdźcy winni co pewien czas biedz pieszo, a strzemiona micé owinięte słomą lub wojłokiem.

Pierwsza pomoc przy zamarznięciu lub odmrożeniu.

Przy zamarznięciu zaleca się, o ile to możliwe, szybkie przenoszenie chorego do szpitala. Jeśli jednak z jakiegokolwiek powodu uczynić tego nie można, należy dać mu natychmiast pierwszą pomoc na miejscu według następujących zasad:

Przy przenoszeniu ludzi zmarzłych należy zachować wielką ostrożność, gdyż części zamrożone są kruche i łamią się łatwo, dlatego też nie należy z ludzi takich ubrania zdejmować, lecz rozpinąć je, zmarzłego nie należy nigdy wносить do ciepłego pokoju, należy go złożyć w pustej stajni lub stodole i tam zająć się jego ratunkiem. Całe ciało powinno być okładane śniegiem. Jeżeli śniegu nie ma, należy włożyć zmarzłego w chłodną wodę i tam zlekka rozcierać go. Można okładać ciało i zlekka rozcierać płachtami, zmoczonymi w wodzie z lodem, poczem włożyć go w wodę od 18 do 20 stopni, którą powoli powinno się ogrzewać przez dolewanie wody ciepłej w ciągu godziny do 30 stopni.

Z chwilą, kiedy zeszytywnienie przechodzi, należy zmarzłego przenieść do chłodnego pokoju i rozcierać ostrożnie tkaniną wełnianą. O ile zmarzły daje objawy życia i zaczyna przeżykać, podać mu należy letniej kawy lub herbaty, później można dać trochę wina lub lekkiej wódki.

Poszczególne części ciała, które pozostają zimne lub znieczulone, należy okładać śniegiem lub zimną wodą. Przez ostrożne poruszenie lub nagniatanie, należy je uczynić ruchomymi.

Jeżeli oddech chorego jest przerywany lub bardzo słaby, należy zastosować sztuczne oddychanie, zachowując przytem wszelkie ostrożności. W razie potrzeby podać środki nasercowe (kamforę).

Przy odmrożeniach należy unikać szybkich przejść od zimna do ciepła. Chorego nie należy nigdy przenosić do ciepłego pokoju, a w szczególności odmrożonych części ciała nie zbliżać do ciepłego pieca lub ognia. Należy starać się rozrzuwać część odmrożoną powoli, najlepiej przez nakładanie na nią topniejącego śniegu w pokoju nieopalonym lub na dworze, w miejscu od wiatru zasłoniętym. Śnieg należy przykładac tak długo, dopóki w miejscu odmrożonym chory nie zacznie odczuwać palenia. Tarcie śniegiem jest szkodliwe, gdyż przytem naruszona zostaje powierzchnia skóry, co usposabia do powstania owrzodzeń. O ile czucie w odmrożonej części powróci, co objawia się przez uczucie mocnego palenia, należy części odmrożone zanurzyć w zimną wodę (ręce, nogi) lub zastosować okłady zimnej wody (uszy, nos, broda, wargi). W razie braku śniegu należy użyć wody, w której pływają kawałki lodu. Moczenie w zimnej wodzie należy stosować tak długo, dopóki uczucie palenia nie przejdzie w przyjemne uczucie ciepła. Jeżeli uczucie ciepła nie występuje, należy położyć okład rozgrzewający. Części odmrożone, które w ten sposób zostały do stanu normalnego doprowadzone, należy ostrożnie i starannie osuszyć, okryć suchym niegrzanym płótnem lub obandażować.

Przy odmrożeniach drugiego stopnia, po przeprowadzeniu zabiegów, powyżej omówionych, należy zasypać części odmrożone krochmalem lub wysmarować tłuszczem (wazeliną, sadłem), obandażować. Jeżeli pęcherze są duże i bardzo bolesne, można je przekłuć przepaloną igłą lub nożyczkami odkażonemi. Skórę, pozabawioną naskórka, należy wysmarować maścią borową lub zasypać proszkiem borowym i założyć opatrunek taki, jaki zakłada się na zranienia. Stosuje się też w izbach chorych maść kamforową, mieszaninę według załączonej recepty (Resercini, Ichtyoli Acidi tannici a 20, Aqua destil. 100), lub maść przeciw odmrożeniu, którą można otrzymać w każdej wojskowej składnicy okręgowej. Przy odmrażaniu trzeciego stopnia, pierwsza pomoc polega jedynie na założeniu opatrunku i odesłaniu chorego pod opiekę lekarską. (L. 690/5537/IX.)

L. p. 152. — Przydział nafty dla oficerów i podoficerów.

Rozp. M. S. Wojsk. L. S. B. W. 11919 w myśl ustawy z dnia 9. kwietnia 1918. o dostarczaniu kwatery na potrzeby wojska (Dz. Roz. Wojsk. Nr. 46. rozkaz Nr. 1524.) kwaterodawca winien dać zakwaterowanemu oficerowi (lub urzędnikowi wojskowemu) odnośne mieszkanie łącznie z oświetleniem elektrycznem lub gazowem.

W wypadku, gdy kwaterodawca nie dostarczy pomienionego oświetlenia — nadaje się prawo oficerom i urzędnikom wojsk. (prócz tego podchor. i podof.) pobierania bez opłaty nafty ze składów wojskowych, za asygnatami odpowiedniego Zarządu kwaterunkowego, prowadzącego szczegółową ewidencję rozchodu nafty w ilościach następujących: Oficerom, mieszkającym w koszarach lub poza koszarami (lub urzęd. wojskowych odpowiedniej klasy), od podporucznika do podpułkownika włącznie według norm, ustanowionych Dziennikiem Rozk. Wojsk. Nr. 6. (Rozkaz 248. p. c.) dla jednego oficerskiego pokoju inspekcyjnego.

Oficerom, mieszkającym w koszarach lub poza koszarami (lub urz. wojskowym odpowiedniej klasy) od pułkownika włącznie i wyżej, według norm, usta-

nowionych powyższym rozkazem dla dwóch oficerskich pokoi inspekcyjnych.

Podchorążym i podoficerom (zarówno zawodowym i zapasowym), mieszkającym pojedynczo poza koszarami w ilości ustalonej wyżej dla podporucznika.

U w a g a. O ile kilku podchorążych i podoficerów zbiorowo zajmuje poza koszarami jeden pokój, dwa lub więcej mają prawo pobierania nafty według ilości pokoi (norma pokoju inspekcyjnego) a nie według ilości osób, zajmujących to mieszkanie.

Norma przydziału nafty dla podoficerów, mieszkających w koszarach ustawioną została Dz. Rozk. Wojsk. Nr. 6. (Rozkaz 248. p. e.) pokoje podoficerskie.

Zarządy kwaterunkowe wydają oficerom, podchorążym i podoficerom asygnaty do składów wojskowych na pobranie nafty za okazaniem przez nich poświadczenia administracji domu (lub kancelarii Oddziału, stacjonowanego w danych koszarach), że mieszkanie dla nich przydzielone niema oświetlenia gazowego lub elektrycznego.

Sposób zgłaszania, pobierania i terminy zapotrzebowań pozostają jak dotąd, t. zn. do 5. każdego miesiąca należy posłać zapotrzebowanie na miesiąc następny. Uchybienie terminu pociągnie w konsekwencji wstrzymanie wydania nafty.

Wszelkie rozporządzenia w tym względzie (Rozkazy D. O. Gen. 50, 73, i 109.) z chwilą ogłoszenia niniejszego tracą moc obowiązującą.

(L. 11013/XI.)

L. p. 153. — Poruczenie funkcji.

Mianuję Generała Nowotnego Adama, zastępcę Dowódcy O. Gen., Prezesem Kasyna wojskowego.

Czynności powyższe należy objąć od pułkownika Lindego. (L. 50/Sz. Szt.)

L. p. 154. — Stwierdzenie szarzy.

Stwierdzam na podstawie przedłożonych dokumentów Fichmanowi Joachimowi z bat. uzup. 5. p. a.

Za zgodność;

ADAM KORYTOWSKI mjr sztb. gen. m. p.
Szef Sztabu D. O. Gen.

p. stopień jedn. ogniomistrza z dniem wstąpienia do W. P. (L. 38137/IV.)

L. p. 155. — Mianowania.

Mianuję:

1. Wachmistrza Domańskiego Henryka z 6-go szwadronu zapasowego taborów w Przemyślu, wachmistrem sztabowym z dniem 10. stycznia 1920. r. (L. 37258/IV.)

2. Szereg. Mazura Rudolfa z Oddziału sztabowego D. O. Gen. Lwów z dniem 20. stycznia 1920 st. szeregowcem. (L. 37938/IV.)

L. p. 156. — W sprawie rozmów międzymiastowych.

Ministerstwo Poczty i Telegrafów reskryptem z 12. grudnia 1919. L. 2074/874 zarządziło, że przy zgłaszaniu rozmów międzymiastowych ze stacji władz, urzędów państwowych i wojskowych, zgłaszającej rozmowy, ma prócz numeru wołanej stacji, podać również nazwisko osoby, która będzie prowadziła rozmowę, również podać ma, czy rozmowa jest państwowa czy prywatna.

Do zarządzenia tego należy się zastosować.

(L. 37944/III. a.)

L. p. 157. — Poszukiwanie.

Węług rozporządzenia M. S. Wojsk. D. G. L. 75965/7537 pers. z 15/XII. 1919. został sierż. Reiter Maurycy w myśl Dz. Rozk. Wojsk. Nr. 91. p. 3408. zakwalifikowany dnia 17. listopada b. r. jako urzędnik wojsk. XI. rangi i przydzielony do Intendantury Naczelnego Dtwu W. P.

Oddział, przy którym wymieniony służy, odeśle go bezzwłocznie na miejsce przydziału i zamelduje wykonanie tego rozkazu wprost Intendanturze O. Gen. z powołaniem się na to rozporządzenie. (L. G. 29423.)

Za Dowódcę O. Gen.

ADAM NOWOTNY gen. ppor. m. p.

Dodatek do Rozkazu Nr. 8.

Lwów, dnia 19. stycznia 1920 r.

Tymczasowe przepisy oddawania honorów w W. P.

Nowo powstała Armja Polska złożona jest z oficerów i żołnierzy, wyszkolonych na podstawie różnych regulaminów, wobec czego zachodzą często nieporozumienia i niejasności w oddawaniu honorów wojskowych.

W celu utrzymania karności i spójności moralnej wojska, ustanawia się, aż do czasu opracowania zupełnych regulaminów służbowych, w szczególności regulaminu służby wewnętrznej, niżej wyszczególnione, obowiązujące dla całego Wojska Polskiego, przepisy tymczasowe o oddawaniu honorów wojskowych.

Przepisy, dotyczące strony formalnej oddawania honorów, ujęte są w wydawnictwie Sztabu Generalnego p. t. „Piechota Cz. I. Musztra Formalna” r. 1919, oraz w „Służbie garnizonowej” Wyd. Szt. Gen. r. 1919.

W uzupełnieniu tych przepisów, dla uzgodnienia i ujednolinitości sposobów oddawania honorów w rozmaitych okolicznościach, rozkazuję przyjąć niezwłocznie do wiadomości i ścisłego wykonania następujące „Tymczasowe przepisy oddawania honorów, obowiązujące w Wojsku Polskiem”.

Tymczasowe przepisy oddawania honorów, obowiązujące w Wojsku Polskiem.

Zasady ogólne.

1. Sprawne i dokładne oddawanie honorów stanowi jedną z podstaw dyscypliny wojskowej i świadczy zewnętrznie o spójności organizacji wojskowej.

2. Osoby wojskowe, należące do W. P., są obowiązane do wzajemnego oddawania honorów wojskowych, według regulaminu musztry, tak przy spotkaniu, jak i przed i po rozmowie.

3. Oficerowie, kapelani, urzędnicy wojskowi, oraz wszyscy szeregowi, są obowiązani przy spotkaniu wzajemnie się pozdrawiać. Niżsi stopniem, salutują pierwsi. Równi stopniem oddają ukłon równocześnie.

4. Osoby, którym się oddaje honory, są obowiązane do odsalutowania w sposób w regulaminie przepisany.

5. Wszystkie osoby wojskowe, nie służące przy wojsku, o ile jeszcze noszą mundur, są obowiązane do oddawania honorów wojskowych.

6. Na promenadach i w miejscach, gdzie w krótkim odstępie czasu, następuje kilkakrotne spotkanie

z jedną i tą samą osobą, wystarczy jednorazowe oddanie honorów.

7. Chorzy i ranni są zwolnieni od salutowania tylko wtedy, gdy z powodu stanu swego zdrowia obowiązkowi temu nie mogą zadość uczynić.

1. Oddawanie honorów przez oficerów (niższych, sztabowych i generałów), kapelanów oraz urzędników wojskowych.

8. Wszyscy oficerowie i urzędnicy wojskowi oddają honory, robiąc front i salutując ręką zgodnie z paragrafami 97 i 98 przepisów musztry formalnej piechoty:

- przed 1) Naczelnikiem Państwa Polskiego,
- 2) Naczelnym Wodzem,
- 3) Sztandarami wojskowymi.

U w a g a. Przy spotkaniu księdza z Przenajświętszym Sakramentem zachowują się katolicy według przepisów swojego obrządku; wyznawcy innych religii stosownie do przepisów swoich wyznań.

9. Wszyscy oficerowie, kapelani i urzędnicy wojskowi salutują ręką, nie robiąc frontu:

Przełożonym, wyższym i równym stopniem oficerom, kapelanom i urzędnikom wojskowym siły zbrojnej polskiej oraz wojsk sprzymierzonych, a także konduktom pogrzebowym, eskortowanym przez oddziały wojskowe.

10. Oficerowie z dobytą szablą oddają honory przez prezentowanie szabli, przyczem chwyt ten powinien się skończyć o 6 kroków przed przełożonym, zaś powrót do postawy zasadniczej rozpoczyna się 3 kroki za nim.

11. Oficerowie i urzędnicy wojskowi, składając meldunek, stają frontem na 3 kroki przed przełożonym, poczem salutują; oficerowie zaś z dobytą szablą prezentują broń i następnie dopiero składają meldunek. Podczas meldunku i dalszej rozmowy, należy szablę trzymać sprezentowaną, t. j. opuszczoną w dół na dwie dłonie nad ziemią, składając meldunek z zachowaniem szabli w pochwie, przyjmuje się po salutowaniu podstawę „baczość”.

Jeżeli podczas składania meldunku nadejdzie lub stawia pytanie wyższy przełożony od tego, któremu się składa meldunek, oficer salutuje ręką lub przeze-

tuje szablę ponownie. Przy odejściu salutuje znów lub bierze szablę chwytem „na ramię broń”.

Meldując Naczelnikowi Państwa i Naczelnemu Wodzowi W. P., prezentuje się szablą 3 krotnie. Ty- czy się to również oddania honorów oddziałom.

12. Oficerowie i urzędnicy wojskowi, jadąc konno, powozem lub samochodem, także i powożąc, pozdrawiają się, salutując ręką. O ile ręce zajęte — pochyleniem wprzód tułowia. Rozpieranie się w po- wozach, szczególnie podczas salutowania jest zakazane.

13. Podczas oficjalnego grania hymnów naro- dowych polskich lub innych państw sprzymierzonych, oficerowie oraz urzędnicy wojskowi, o ile są bez czapek, stają na „baczność”; w czapkach, salutują ręką.

14. W lokalach publicznych, jak restauracje, kawiarnie, cukiernie i t. d., jak również w wagonach kolejowych i tramwajach, oficerowie i urzędnicy woj- skowi, wchodząc i wychodząc, winni złożyć ukłon wszystkim przełożonym oraz wyższym stopniem od siebie.

15. Równi stopniem pozdrawiają się wzajemnie. Oficerowie i urzędnicy wojskowi, znajdujący się w lo- kalach publicznych lub w wagonach kolejowych i tramwajach, mają swych przełożonych i starszych szarżą oficerów, wchodzących i wychodzących, pozdro- wić, siedząc w czapce przez salutowanie, bez czapki, przez pochylenie wprzód tułowia.

16. Gdy kilku oficerów idzie razem, pozdrawiają lub oddają ukłon wszyscy, o ile dotyczy się to ofi- cera, kapelana lub urzędnika wojskowego, natomiast szeregowym odsalutowuje tylko najstarszy szarżą oficer.

17. Podchorążych obowiązują te same przepisy, co i podoficerów.

II. Oddawanie honorów przez podoficerów i sze- regowców.

18. Szeregowi wszelkich kategorii, o ile są w czapkach i bez karabinu, oddają honory :

a) Stają frontem i salutują ręką w wypadkach, wymienionych w § 8.

b) Salutując ręką oficerom, kapelanom i urzę- dnikom wojskowym, wszystkim podoficerom Wojsk Polskich i sprzymierzonych, oraz wszystkim innym przełożonym; konduktom pogrzebowym, eskortowa- nym przez oddziały wojskowe.

U w a g a. Odnosnie do strony formalnej odda- wania honorów patrz § 98 przepisów „Musztra For- malna”.

19. Żołnierz bez czapki, jak również mający zajęte obie ręce, lub tylko prawą tak, że nie może przedmiotu niesionego przełożyć do ręki lewej, wy- konuje w marszu oddanie honorów przez zwrot głową bez salutowania, zachowując się zresztą jak przy sa- lutowaniu ręką. O ile ręce są wolne, podczas saluto- wania zwrotem głowy, leżą nieruchomo przy szwach spodni, samo zaś oddawanie honorów w miejscu od- bywa się przez zrobienie frontu do przełożonego i przybranie postawy zasadniczej na „baczność”.

20. Żołnierz z karabinem oddaje w marszu ho- nory, trzymając go na lewym ramieniu i przyciskając kolbę do ładownicy; przechodzi krokiem ćwiczebnym i przybierając podstawę na „baczność”, energicznym krótkim ruchem zwraca głowę do przełożonego. Żoł- nierz z karabinem na ramieniu jako posterunek, pre- zentuje broń przed oficerami, a przed podoficerami przyciąga kolbę do ładownicy i staje na „baczność”.

21. Żołnierz w marszu, oddając z karabinem na ramieniu honory, porusza prawą ręką swobodnie. O ile karabin jest w innej pozycji, niż przepis tego

wymaga, żołnierz wykonuje przed oddaniem honoru potrzebny chwyt. Żołnierz z karabinem na pasie za- trzymuje go na pasie przy oddawaniu honorów, przy- czem ręką trzyma pas na wysokości pachy, ściągając go tak, aby lufa karabinu stała pionowo. Łokieć przy- ciska karabin do ciała. W miejscu, robi front do przełożonego, w marszu, zwraca głowę do przełożo- nego. Wolna ręka porusza się swobodnie. Żołnierz z karabinem przewieszonym przez ramię, oddaje ho- nory przez przybranie postawy zasadniczej na „ba- czność” i zwrot głowy.

22. Podoficerowie i szeregowcy, jadący na koniu, oddają honory przez przybranie postawy na „ba- czność” i zwrot głowy. Cugle trzymają w obu rękach. Żołnierz, wierzącym prowadzący luzaka, lub prowa- dzący konia pieszo, oddaje honory przez zwrot głowy. W razie szybkiej jazdy, należy tempo zwolnić i od- dawać honory, jadąc stępą. Wyprzedzanie przełożo- nego konno jest w razie koniecznej potrzeby dozwo- lone, za uprzednim zameldowaniem się u niego. Podoficerowie i żołnierze, jadący na rowerze, oddają honory przez wyprostowanie korpusu, zwrot głowy i zwolnienie tempa. Przy salutowaniu, gdzie jest prze- widziane frontowanie, podoficer i żołnierz zsiada z ro- weru, robi front i salutuje. Szoferzy i motocykliści są w czasie jazdy zwolnieni od salutowania.

W razie postoju salutują szoferzy siedząc na „baczność” i przez zwrot głowy. Motocykliści przez przybranie postawy „baczność” (obydwoma rękami trzymają kierownik motoru) i zwrot głowy. Żołnierze jako woźnicy oficerscy, w czasie jazdy (powożenia), są zwolnieni od salutowania. W czasie postoju oddają honory przez wyprostowanie korpusu i zwrot głowy.

23. Podoficerowie i żołnierze jeżeli palą, muszą zawczasu przed salutowaniem zaprzestać palenia, pa- pieros lub cygaro wziąć do lewej ręki, by móżdż prze- pisowo i sprężyste oddać honory. Jeżeli podoficer lub żołnierz idzie z kimś pod rękę, musi bezwarun- kowo zawczasu przed salutowaniem uwolnić rękę i być gotowym do oddania honorów. Podoficer lub żołnierz, wyglądający przez okno na ulicę, ma prze- chodzącym przełożonym i oficerom oddawać honory, przybraniem postawy na „baczność”.

24. Podoficerowie (podchorążowie) i żołnierze w restauracjach, cukierniach i innych publicznych lokalach mają oddawać honory wchodzącym i wy- chodzącym oficerom przez sprężyste powstanie z miejsc i przybranie postawy na „baczność”. O ile podoficerowie i żołnierze stoją w tych lokalach, robią front i przybierają zasadniczą postawę na „baczność”. Opuszczając lokal publiczny oddają pod- oficerowie i żołnierze honory swym przełożonym i oficerom przez zrobienie frontu i przybranie postawy na „baczność”.

25. W przejściach wąskich jak korytarze, schody i t. d. żołnierze robią przełożonym miejsce i oddają honory przez frontowanie bez salutowania. Wymijając przełożonych proszą w pierw o pozwolenie. Do lo- kalów publicznych mają wojskowi wchodzić bez czapek. Na promenadach i w ogrodach publicznych podof. i żołnierze, o ile siedzą na ławkach, mają przed salutowaniem sprężyste powstać.

Na widowiskach w teatrach i w ogrodach pu- blicznych, podof. i żołnierze salutują tylko przy pierwszym spotkaniu z przełożonym lub oficerem, na ulicy muszą za każdym razem salutować. Przy salu- towaniu mają podof. i żołnierze uważać, żeby zachować zawsze dystans przynajmniej jednego kroku.

26. Żołnierz, wchodząc do pokoju, gdzie się znajduje przełożony, lub do pokoju służbowego, jak kancelarja i t. d. melduje się zaraz przy drzwiach,

podając głośno i wyraźnie nazwisko i cel wejścia. O ile w pokoju znajduje się starszy, aniżeli ten, do którego żołnierz przyszedł, powinien on wpierw prosić go o zezwolenie zwrócenia się do młodszego rangą oficera lub podoficera.

27. Meldując, żołnierz bez karabinu staje na trzy kroki frontem do przełożonego, salutuje i składa meldunek. Z bronią — postępuje tak samo, biorąc broń poprzecznie do nogi. Przy odejściu salutuje i robi zwrot w tył. Z bronią — bierze broń na ramię lub na pas. Żołnierz, wchodząc z bronią do pokoju, bierze do ręki broń i melduje z bronią u nogi.

Jezdni składają przełożonemu, siedzącemu na koniu, meldunek konno, gdy zaś przełożony jest pieszo, zsiadają i meldują, trzymając konia za uźdę.

W pokoju zatrzymuje żołnierz przy meldunku czapkę na głowie i salutuje, gdy jest w pasie i z boczną bronią, — bez pasa i bocznej broni melduje ze zdjętą czapką, stając na „baczość“. Czapkę trzyma denkiem do góry, w pozycji poziomej, na wysokości pasa, w lewej ręce, orzełkiem, zwróconym do przodu.

28. Wszystkie zwarte oddziały oddają honory wojskowe (pp. 100, 101 i 102, P. S. m. f. 1919. r.):

Księdzu z Przenajświętszym Sakramentem, Naczelnikowi Państwa i Naczelnemu Wodzowi, Sztandarom wojskowym, generałom i tym oficerom Wojsk Polskich i Wojsk sprzymierzonych, którzy są przełożonymi d-cy oddziału.

Przed Przenajświętszym Sakramentem oddziały oddają honory w sposób, przepisany dla wart, z tem, że poprzednio należy oddział zatrzymać i wykonać zwrot w stronę kapłana z Przenajświętszym Sakramentem. Granie marszu honorowego, przepisane dla piechoty (p. Sygnały dźwiękowe: marsz generalny) odpada (p. Sł. garn. p. 44.).

Oficer z wyciągniętą szablą prezentuje szablę; przy bagnecie — salutuje ręką. Gdy oddział minie przełożonego, oficer komenderuje „spocznij“.

Oficerowie, prowadzący oddział, salutują osobiście szablą lub ręką wszystkich innych spotykanych starszych szarżą oficerów i urzędników wojskowych. Urzędnikom wojskowym nie należy się nigdy oddawanie honorów całym oddziałem.

29. Jeżeli mijają się dwa oddziały, natenczas niższy rangą oficer względnie podof. pierwszry oddaje przepisane honory wojskowe (pp. 101, 102.)

30. Eskorty aresztowanych i jeńców wojennych nie oddają honorów wojskowych.

31. Oddziały wojskowe podczas robót gospodarczych i innych nie oddają honorów wojskowych, natomiast dowódca salutuje wszystkim przełożonym oraz starszym rangą.

32. W czasie marszu poza obrębem garnizonu (kwater), następnie podczas odpoczynku, nie oddają oddziały honorów wojskowych. Dowódca kolumny melduje się przy przybyciu przełożonego.

33. W czasie walki, pełnienia służby ubezpieczeń lub wywiadowczej i podczas odpowiadających temu ćwiczeń, odpada obowiązek salutowania.

34. Podczas ćwiczeń na placu musztry oddziały nie oddają honorów wojskowych. Najwyższy rangą z przełożonych pośrednich lub też sam Dowódca, ma przechodzącemu przełożonemu się zameldować.

35. Tak samo jak własnym, należy oddawać honory wojskowe oddziałom, sztandarom i pojedynczym osobom wojskowym obcych zaprzyjaźnionych mocarstw.

36. Jeżeli do garnizonu wojskowego przybywa oficjalnie Naczelnik Państwa i Naczelnny Wódz, należy:

a) wystawić kompanię honorową w ilości najmniej 32 rot z bagnetem na broni, z orkiestrą (wzgl. szwadron konny w ilości najmniej 48 rot) przed dworcem kolejowym (piechota na peronie), lub przed budynkiem, gdzie zamieszka. W chwili przybycia Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza orkiestra intonuje Hymn Narodowy. W braku orkiestry trębacz grają marsz generalny.

b) na dworcu kolejowym wzgl. miejscu przybycia zjawiają się wszyscy generałowie i delegacje oficerskie od wszystkich oddziałów odnośnego garnizonu;

c) Dowódca Okręgu Generalnego lub frontu wita Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza na początkowej stacji kolejowej swego okręgu lub odcinka i towarzyszy mu w podróży w obrębie swego okręgu lub odcinka;

d) Przed kwaterą Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza wystawia się posterunek podwójny z bagnetem na karabinie;

e) z każdego rodzaju broni, w danym garnizonie stacjonowanego, przydzielić do rozporządzenia Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza po jednym pporuczniku z odpowiednią ilością podoficerów do pełnienia służby ordynansowej.

Jeżeli siła garnizonu nie wystarcza na wystawienie kompanii honorowych — należy tego zaniechać, a wypełnić tylko resztę przepisów.

f) przy odjeździe postąpić jak pod a) i c).

37. Jeżeli przybycie Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza nie ma oficjalnego charakteru, należy postąpić jak pod d) i przydzielić jednego porucznika lub pporucznika i 2 podoficerów do pełnienia służby ordynansowej.

38. Ministrowi Spraw Wojskowych należą się honory jak pod 36. a), c), e), i f).

Przed jego kwaterą wystawia się pojedynczy posterunek honorowy.

39. O ile przyjeżdżającemu nie należy się przyjęcie w asystencji honorowej, lub przyjęcie takie zostało odwołane, ewentualnie jeżeli garnizon z powodu szczupłej liczby nie może wystawić kompanii honorowej, natenczas Dowódca, będący w stosunku zależności do przybywającego, mają się meldować u niego na dworcu kolejowym.

Obowiązek meldowania przestaje istnieć, gdy przyjęcie zostało całkowicie odwołane.

Odnośne zarządzenie wydaje Dowódca garnizonu.

40. Naczelnikom Państw sprzymierzonych należą się honory jak pod p. 36.

41. Prezydentowi Ministrów i Ministrom na obszarze całego Państwa, Gen. Delegatowi Rządu w Galicji i Generalnemu Komisarzowi Ziem Wschodnich na obszarze jego zarządu podległy ustawia się posterunek honorowy. Poza ich stałym miejscem pobytu posterunek ten wystawia się tylko wtedy, jeśli osoby wymienione występują w swym oficjalnym urzędowym charakterze.

42. Posłom mocarstw zaprzyjaźnionych i neutralnych, nuncjuszowi papieskiemu ustawia się posterunek honorowy przed drzwiami ich mieszkania.

43. Oddawanie honorów przy pogrzebach osób wojskowych określi odrębny rozkaz.

Za zgodność: Szef Sekcji Reg. i Wysz. Froehlich Pptk. Szt. Gen.

Za ministra: II. Wiceminister Sosnkowski, Generał-pporucznik. (L. 530/144/moborg.)

Za zgodność:

ADAM KORYTOWSKI mjr sztb. gen. m. p.

Szef Sztabu D. O. Gen.

Za Dowódcę O. Gen.

ADAM NOWOTNY gen. ppor. m. p.